

שמעתא עמיקתא

גליון תל"ו | פרשת חוקת - בחור"ל קרה | תש"פ | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב'

פניני הלכה

האם יש משום הידור מצוה בטלית קטן נאה

תניא (שבת קלג:) זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה, ולולב נאה, ושופר נאה, ציצית נאה, ספר תורה נאה, וכתוב בו לשמו בדיו נאה, בקולמוס נאה, בבלבר אומן, וכורכו בשיראין נאין. ובלשון הגמי שלפניו יש לבאר דאין צריך להקפיד אלא על היציצית שהיא גוף המצוה, אבל לא על הבגד שנותן עליו היציצית.

אולם **ברש"י** (בב"ב ט: ד"ה הידור מצוה) איתא - דתניא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לך ס"ת נאה לולב נאה טלית נאה וציצית נאה. עכ"ל. [ונראה דכך היתה גירסתו בגמ'].

וכן הלשון **ברי"ף** בסוכה (טז:) - זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות לולב נאה בסוכה נאה בשופר נאה בטלית נאה.

[וכן מצינו במדרש **שכל טוב** (פרשת בשלח פט"ו אות כ"א) - זה אלי ואנוהו ר' ישמעאל אומר וכי אפשר לבשר ודם להנות לקוהו, אלא אתנה לפניו במצות, אעשה לכבודו טלית נאה ומוציאת כהלכתה, תפילין נאות, ס"ת נאה, לולב נאה וסוכה נאה.

ויעוין **בס"ח** (סי' תתע"ח) שכתב - חשתי ולא התמהמתי לשמור מצוותיך, לא יעכב אדם את המצוה בעבור זה שאמרה תורה זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות כגון טלית נאה וס"ת נאה, שלא יאמר אדם כיון שיש לי טלית לקנות אמתין עד שיבא לידי טלית יפה מאד, אלא יקנה מיד טלית אע"פ שאינו יפה כל כך. עכ"ל. ומבואר דאף שהטלית גופא אינה מצוה, מ"מ כיון דנותן היציצית עליה, יש לעשותה כמשום זה אלי ואנוהו.

ויעוין **בדבר אברהם** (ח"ב סי' כ"ה אות ג') שכתב לתמוה מה שייך הידור בטלית, והלא הטלית אינה מצוה ורק היציצית מצוה. אך למעשה הדברים מפורשים ברש"י וברי"ף.

ול"לע ע"פ האם נימא דה"נ יש הידור בדירה נאה משום שנותן על הפתח מזוזה. ואכן **באילת השחר** (בשלח ט"ו) כתב דלפ"ז י"ל דמי שיעשה בית נאה וכוונתו בכדי שהמזוזה תהא מונחת בבית נאה יש לו שכן. [אלא דסיים דאולי לא כתב כן רש"י אלא למ"ד דציצית חובת מנא ע"ש. עכ"ד. מיהו יותר נראה דכך היתה גירסתו הרש"י בגמ', וכדחזינן דאף הר"ף כתב טלית נאה].

אולם **האדר"ת** (עובר אורח - סי' ר"א) כתב לחלק דשאני טלית דניכר למצוות יותר מהבית שהוא לדירתו, ומכ"ש שאנו לובשים גם הטלית קטן רק לשם מצות יציצית ולא שמטלין יציצית בבגד שלובשים אותו גם בלעדי המצוה. ואלו המזוזה ניכרת על הבית כמו שהציצית ניכרת על הטלית.

ובארץ צבי (פרומ - ח"א סי' א') כתב לבאר בשם ת"א דרש"י כתב טלית נאה משום דכבר בזמנו היה המנהג כמו בזמנינו דקנו הטלית רק כדי לקיים בו מצות יציצית, ולולי המצוה לא היו לובשים הבגד כלל, וע"כ אף הבגד הוא מהמצוה, משא"כ בזמן הגמי שהיו נותנים היציצית על הבגד שהיו לובשים בלא"ה, וע"כ לא נזכר בגמ' טלית נאה, וה"נ בית דאין קונה הבית בשביל המצוה אלא ע"מ לדור בו וע"כ לא חשיב מן המצוה. א"נ דשאני מזוזה דאינה מצוה מחוייבת רק אם יש לו בית חייב במזוזה, וע"כ אינן לבית שייכות למצוה, משא"כ יציצית דמצווה לכניס עצמו בחיוב יציצית וכיון לקיים לקיים המצוה אלא ע"י צירוף בגד ע"כ גם הבגד מן המצוה.

[ולביאורו האי מ"ש רש"י טלית נאה אינו משום דכך היתה גירסתו בגמ', אלא מפני שנשתנה הדבר. ויותר נ"ר דכך היתה ג"י בגמ' וכדחזינן דאף ברי"ף כתב כן].

שמעתא אליבא דהלכתא

האם מברכים ברכות הראיה כשרואה באמצעים דיגיטליים

א. ברכות התלויות בראיה. ב. רואה המקום מרחוק. ג. דרך זכוכית או משקפת. ד. דרך מראה. ה. דרך אמצעים דיגיטליים. ו. ברכות הראיה. ז. צירוף לתפלה. **א. ברכות התלויות בראיה**

שנינו **בברכות** (נד.) הרואה מקום שנעשה לו נס מברך שעשה לו נס במקום הזה. הרואה הרים, גבעות, ימים, נהרות או מדברות מברך עושה בראשית. רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול. ועיי"ש **בגמ'** (נח - ט:.) דגם הרואה קשת, חמה, לבנה בטהרתה, קברי ישראל, מלכי ישראל או עכו"ם מברך על ראייתם. ואמרו עוד שם (מג.) שהרואה עצים שמלבבים אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום. וכן הוא **בשו"ע** (סי' ריח, רכד, רכה, רכו ורכט). ועיי"ש (סי' רכד סע' א) **ובבה"ל** (סי' ריח על סע' א ד"ה במקום) שלא מברכים ברכות אלו אלא פעם בלי יום. וע"י עוד **בשו"ע** (רס"י תקסא) הרואה ירושלים בחורבנה אומר ציון היתה מדבר שממה, וקורץ. וכשרואה בממ"ק אומר בית קדשית ותפארתו וגו', וקורץ. וע"י עוד **בברכות** (נח.) **ובשו"ע** (רס"י רכה) הרואה חבירו החביב עליו הרבה ושמה בראייתו לאחר ל' יום אומר שהחיינו ואחר ל"ב חודש מברך מחיה המתים.

ויש לדון ברואה ע"י אמצעי דיגיטלי כגון שרואה ממרחק ע"י שמקרב הדבר באמצעות משקפת דיגיטלית או זום מצלמה, שידור חי וכדו', האם מברך ברכות אלו, דשמא י"ל שאין זה בכלל ראה (אך אם רואה תמונה או סרטון שהוסרט פשוט דלא מהני כי אין זה אלא ציור בעלמא), ואת"ל שאינו מברך אכתי צ"ע האם רשאי לברך כשיראה בעצמו תוך ל' יום מראייה זו.

ב. רואה המקום מרחוק

כת' **המהריט"ף** (ישנות סי' פז) בענין מי שנעשה לו נס בעליית ביתו (בא גנב וחקקו ושבה נפשו אליו ויחי) והוא עולה אליה פעם בחודש, שעליו לברך כשנכנס לשם, ואע"פ שהוא דר בקומה התחתונה מ"מ מברך כי העליה הוי מקום בפני"ע. והביא ראה לדבריו מהמדרש שיוסף הצדיק כשהלך עם אחיו נפנה מהם לעמוד ע"פ הבור ובירך ברוך שעשה לי נס במקום הזה, ומדאצטריך יוסף לפנות מאחיו ולא בירך שם בחשאי דרך הילוכו משמע דבעינן ממש במקום, וא"כ מכ"ש עליה שחלק רשות לעצמו ומקום לעצמו מקרי, ע"כ. והביאו **הא"ר** (סי' ריח אות ד), **החיי"א** (כלל סה אות ה) **והשער"ת** (אות ז). נמצא שע"מ לברך צריך לראות המקום עצמו, שהרי בנדון של המהריט"ף עומד בבית רואה את מבנה העליה אלא שמחמת שאינו רואה תוך הרשות עצמה אינו מברך. אלא שגם **המהריט"ף** עומד לעמוד באתונו מקום ועליה ברכה אף מרחוק אם רואה תוך הרשות שהיה בה נס, ושאינו הא דיוסף ש"ל שמרחוק לא יכל לראות תוך הבור שהוא רשות אחרת. שו"ר **בפרי הארץ** (ז' ד"ה איברא) שלמד **מהמהריט"ף** שצריך לברך כשעומד בתוך המקום דוקא. אלא שדחה דבריו וראייתו, וצייד שאם רואה בדרך העברה בעלמא היה מברך ולא היה לו צורך ללכת ע"פ הבור, והמדרש י"ל דמייירי שהיה בריחוק מקום שלא היה רואה הבור כלל. ועיי"ש שלמד **מהמהריט"ף** שאם ראה קברי ישראל מרחוק, כשיכל לבה"ק אפי' תוך ל' יום מברך כי לא נפטר ע"י ראייה הראשונה.

אלא שלכא"ו דברי הפרי הארץ אליבא דהמהריט"ף אינם מוכרחים (ואף אם נימא כהפרי הארץ היה מקום לומר שלא כת' כן המהריט"ף אלא לענין ברכה על הנס שמברך שעשה לי נס "במקום הזה" משא"כ בשאר הברכות). וכן ראייתו **בברכ"י** (סי' רכד אות ד) שהביא שכבר השיג על הפרי הארץ **הצרוך הכסף** (ססי"א ד"ה ולי עני). והובא **בשער"ת** (סי' רכד). ועיינתי **בצרוך הכסף** ושם שכת' כדברינו דשאני בהא דהעליה שאם אינו נכנס בה אינו רואה מקום מיוחד שנעשה בו נס, והוי דומיא דיוסף הצדיק שהגם שברחוק מנגד בקרוב מיל ואפי' בצד הבור לא היה רואה קרקע הבור מקום שנחשבים ועקריבים היו שם, וע"כ אם ראה קברות מרחוק שוב אינו מברך תוך ל' יום. שו"מ ש"כ נמי **בבאר משה** (ח"ב סי' יג אות ח). **והערוה"ש** (סי' רכד אות ח) כתב בענין ברכת ראיית קברי ישראל שיברך כשהוא סמוך לקברי תוך ד' אמות, וכחו שא"מ לו לקרב עצמו לקברים נ"ר שיכול לברך מרחוק כיון שרואה אותם וכן ההולך לדרכו או נוסע בעגלה כיון שרואה הקברים נ"ר שמברך. וע"י להלן בשם הפוסקים דמהני כשרואה דרך משקפת, וחזינן שלא צריך לברך דוקא במקום. וע"י עוד **בקצות השלחן** (סי' סו ס"ק א) **ובשד"ח** (מע' ברכות סי' ב אות יז).

ג. דרך זכוכית או משקפת

והנה **בהלק"ט** (ח"א סי' צט וסי' רעד) הוכיח שמותר לקרות בס"ת בבתי עינים כי חשיב ראייה גמורה ע"י זכוכית כההיא **דברכות** (כה:) שאמרו דערוה בעששית אסור לקרות ק"ש כנגדה משום לא יראה. ומבואר דזה בכלל ראייה.

וכעין זה מצינו **במ"א** (רס"י תכז) שפסק שאפשר לקדש הלבנה מאחורי זכוכית שקופה. ועיי"ש **בממ"ג** (מ"ז ס"ק ז) **ובשעה"צ** (אות כה) דמשי"כ **המ"א** (ס"ק יד) **שהמהר"ל** פתח את החלון לקדש הלבנה, היינו רק לכתחלה היכא שאפשר. וכן הוא **בתפארי"י** דלהלן (ואפשר שבזה"ז שהזכוכית שקופות לגמרי אפשר דשרי אף לכתחלה, וצ"ע). ועכ"פ נ"ר שגם **למהר"ש"ל** א"צ להסיר את בתי העיניים כי עוזרים לראות ובטלים לגופו). וכן מצינו **במ"א** (סי' רחצ ס"ק ב) בענין ברכה על הנר של הבדלה שפסק ע"פ **הרשב"א**, שאם הנר מאחורי זכוכית מקרי רואה את השלהבת, דלא **כהאור"ח** (סח.) המובא **בב"י** (סג.) דמהני משום דדמי לערוה בעששית. [ועיי"ש **בה"ל** שכת' בדת המומריים, ד"ל דלגבי ברכת מאורי האש שתקנו חז"ל לברך על ראיית האור לא תקנו אלא כשהאור הוא בגלוי בלי כסוי, ומסיק שם דמה"ט נכון להחמיר לכתחלה. וע"י **בערוה"ש** (אות יח) **ובכה"ח** (אות עא)]. וכ"כ **בשבות יעקב** (ח"א סי' קכז) בד"ן חליצה דאף אם רואה ע"י בתי עינים שפיר קרינן ביה "וירקה לעיני הזקנים". וכן נקט **הקול אליהו** (ח"ב או"ח סי' יז) בענין קידוש לבנה אחורי זכוכית. וכן **בברכ"י** (או"ח רס"י רכד וסי' תכז אות ז) כת' שפשוט דמהני אף כשרואה דברים הנזכרים בס"ת רכ"ד. וכן נקט **התפארי"י** (נעלים פ"ב בועז אות ד) ושכן הדין בכל ברכה על הראייה, ודלא כהדבר שמואל דלהלן, ע"כ. וכן הביא **הפתי"ש** (אה"ע רס"י קסט סדר חליצה בקצרה). וע"י **בשער"ת** (סי' רכד אות א) **ובדרכ"ת** (סי' א ס"ק קצג).

וע"י **בפתח הדביר** (סי' רכז אות י ד"ה גס) שנוקט שהרואה את המלך ע"י משקפת, אם רואה ראייה ברורה מברך, כי בכה"ג חשיב ראייה אפי' להעיד וכ"ש בראית המלך שא"צ להכיר היטב צלם דמות תבניתו. וכ"כ **בבצל החכמה** (ח"ב סי' טז) בשם **משיב נפש** (ח"ב סי' רמד) שגם בענין ברכה על נס. וכן פסק **הגר"נ"ק זצ"ל** (חוט שני שבת ח"ג קובץ עינים או"ח אות ו).

ד. דרך מראה

והדבר שמואל (סי' רמב) דן בענין הרואה הלבנה דרך זכוכית או מראה וכדו' האם יכול לברך עליה, והביא מהגמ' **ברי"ה** (נד.) **והרמב"ם** (קדוה"פ פ"ב ה"ח) בענין קידוש החודש שאם העדים אמרו ראינוהו במים ראינוהו בעששית ראינוהו בעבים אין מעדיין עליו, והיינו כי חיי' דראו כוביאת דעיבא, כלומר מפני נגהה ובהירותה של המראה המלוטשת בהרת כהה על עיגול עב לבן כל שהוא נראית בה עזה ומזהיר כאור לבנה להטעות את עין הרואים, ולפ"ז בענין ברכת הלבנה נ"ר דיש לחוש לכתח' לספק זה שאין בידינו בירור מתוך ספרי התלמוד והפוסקים לחלק בין חומרת דין הראיה לחומרת דין ברכה לבטלה, וי"ל ספק ברכות להקל ולא לברך. אמנם הסברא נותנת שאם באותו פרק באותו מקום שרואה אותה מתוך המראה היו עדים מבחין רואים הלבנה עצמה ברקיע ומעידים לו עליה אז הרואה במראה יכול לסמוך על עדותם שזו היא דמות הלבנה ולברך עליה שלא להחמיק המצוה, ומג אה אילבא **דהמהר"ש"ל** (סי' עז) אף סומא מברך ברכות הלבנה, ע"כ. והביאו בקצרה **הבה"ט** (רס"י תכז). והנה **מהדבר שמואל** משמע דמייירי כשמסתכלים ללבנה ע"י השקפות בזכוכית או במראה ואינו מסתכל אליה ישירות דרך המראה, דבכה"ג ס"ל שאינו מברך כי י"ל שיש לחוש לטעות א"כ"כ יש עדים שרואים שהלבנה אכן נמצאת שבכה"ג אף אם הוא ראה דרך המראה מברך. וכ"כ **בשבות יעקב** (סג.) אילבא **דהדבר שמואל** (דלא כהבנת **התפארי"י** אילבא דהדבר שמואל דמייירי שמסתכל ישירות דרך הזכוכית. ומ"מ גם לתפארי"י הדבר שמואל מייירי אף כשרואה דרך מראה).

שו"ר **בהלכות קטנות** (ח"ב סי' פג) שנשאיל בעדים שראו עובר בעירה בתוך מה שצטטיר במראה של זכוכית לבנה והכירו הכל בפירוש, וכת' שיש לצדד בזה לפי המבואר בגמ' ברי"ה הנ"ל.

ובמאת אף הדבר **שמואל** שמצדד דלא מהני ראייה כזו היינו כי יש לחוש לטעות, אבל בגוונא דלא שייך טעות מהני, וכן יייל אליבא דההלכות קטנות. ושוייר שכ"כ נמי **הברכ"ל** (ח"מ"ס סי' לה) בענין עדים שראו את הדבר בתוך מה שנצטייר במראה זכוכית, דאם אינו מסתכל בדבר כלל רק הסתכלותו הוא במראה, נסתפק בזה **ההלכ"ט** (ש"ס), והגם דנראה דעת **הדבר שמואל והשבות יעקב** הנ"ל דבכה"ג לא מיקרי ראייה, יייל דשאני התם דיש מציאות דראו כוביתא דעיבא, אבל בני"ד אם הוא באופן שלא יש להסתפק בשום מציאות, אפשר דמיקרי ראייה, ע"כ. והביאו **הפתי"ש** (ח"מ"ס סי' לה ס"ח). וע"י **בענין יצחק** (אה"ע סי' לא אות ג) שכת' דמנין עגונה ועוד היכר תמונה, דשאני האי דגמ'י ברי"ה דהא כתיב כזה ראה וקדש, וע"כ בענין דוקא דיראו את עצם הלבנה ולא ע"י דמיון וכיצוא, ועוד יש לחלק משם לני"ד בכמה גווני, ע"כ. וע"י **ברע אמת** (ח"מ"ס סי' כ"ד ס"ג) ו**בשיעור הזקנים** (דף ק"י ע"ג).

וע"י עוד **בפתח הדברי** (סי' רכ"ד אות י' ד"ה ועל מה) שנשאל ברי"ה את המלך דרך מראה אם חייב לברך ברכת שחלק מכבודו, וכת' שנסתפק בזה **בבית עובד** (מ"ע הבית) לפי מש"כ הרמב"ם (פמ"ש כלים פ"ל מ"ב) דאספקלריא שאינה מאירה הוי ספק ראי' שלא יראה בשיעורו ובקומתו האמיתי. ו**בפתי"ד** כת' עליו שלפי דברי הברכ"ל יוצא שבאופן שאין לחוש לטעות חשיב ראייה וה"ה בגדן זה, ע"כ. ומי"מ על הנהר של הבדלה ודאי אינו מברך עליו בכה"ג שהרי אינו נהנה מאור הנהר, ובפרט אם רואה ע"י אמצעי דיגיטלי שאינו נהנה מאור המסך, והרי פסק **השו"ע** (סי' רצ"ה ס"ג) שאין מברכין על הנהר עד שיאותרו לאורו, דהיינו שהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר בין מטבע מדנה אחרת, ע"כ. וע"י עוד להלן אות ז' מש"כ בשם הפתח הדברי.

ה. דרך אמצעים דיגיטליים

ולפי הנ"ל יייל שראייה דרך מסך מצלמה, דרך משקפת אלקטרונית ודרך מצלמת וידאו, הדבר בכלל ראייה, דלא גרע ממראה שרואה דבר המשתקף עליה ומהני. אלא שכ"כ בשעת אמת אבל אם צילמו המקום ואח"כ רואה את התמונה או ההסרטה לא מהני דאין זה אלא כצויר בעלמא שלא מברכים עליו.

אלא דלכאוי' יש לחלק שעד כאן לא פסק הברכ"ל להקל אלא לענין עדות דבעינן בירור, אבל דבר שצריך ראייה ממש יייל דע"ז לא מקילינן להחשיב ראייה דרך מראה. אלא **שמהדבר שמואל** שדימה אותם לא משמע כן. וכן **בפתח הדברי** הנ"ל מבואר דלא ס"ל לחלק בזה (וע"י מש"כ בשמו להלן אות ז'). אולם אפשר דמה"ט **הבית עובד** לא הביא ראייה מדברי הברכ"ל.

אלא שאפשר דיש לחלק בין השתקפות טבעית כגון על מראה אם נמים, לבין השתקפות על מסך אלקטרוני דיייל דפנים חדשות באו לכאן והוי כתמונה שלא מברכים עליה (אע"פ לענין עדות לא נראה לחלק בזה).

אולם אף אם נימא כן אכתי' יייל שעכ"פ מידי ספקא לא נפקא, וזה ע"פ **האג"מ** (א"ח"מ סי' ק"ח ו"ח"ד ק"ח) שכתב בענין שמיעה דרך רמקול בשידור חי דאף אם נימא שהאמת כאמירת המומחים שלא נשמע קול האדם אלא קול אחר שנעשה מקולו, מטעם שכיון שעכ"פ רק כשהוא קורא נשמע הקול יש להחשיב זה כשמיעת קולו של המדבר, דהרי קול זה שנשמע הוא כקולו ממש. ומטעם זה אפשר דאין למחות ביד אלו שרוצים לקרא המגילה ע"י המיקרופון מצד הלככה. אך מ"מ כיון שלא ברור להיתר והוא ענין חדש, יש למחות כדי למונעם מלרדוף אחרי חדות, ע"כ. ו**השבת הלוי** (ח"ה"ס פ"ד) הסכים להאג"מ. ועיי"ש שכת' שמי"מ אם אחד כבר שמע (קריאת המגילה) בדיעבד ע"י רמקול, הייתי מחייבו לשמוע פעם ב' אבל בלי ברכה, כיון דמיעיקר הדין קרוב שיצא **והחזו"א** (מנח"ס ח"א סי' ט"ד"ה קצור) נקט דיתכן דכיון שהקול הנשמע נוצר ע"י המדבר וגם הקול נשמע מיד כדרך המדברים "אפשר" דגם זה חשיב כשומע ממש מפי המדבר או התוקע, וכמדומה לי שצריכים לומר לפי"ז דמה שאמרו בגמ' אם קול הברה שמע לא יצא, היינו מבני שקול הברה נשמע קצת לאחר קול האדם משא"כ בטלפון רום - קול, ע"כ. והארכנו בזה בס"ד **בשמעתא עמיקתא** גליון קנ"ח. ולפי"ז נרא' דחשיב ראייה בכה"ג עכ"פ לחומרא שאם ראה דרך אמצעים דיגיטליים ובירך אינו חוזר ומברך דסב"ל.

ו. בברכות הראייה

מיהו אף אם נימא שראייה בדרך זו בכלל ראייה מ"מ נראה שעל ברכות הראייה אינו מברך כי יייל שברכות אלו נתקנו על ראייה מתוך התפעלות, ואם רואה הרים גבוהות וכדו' מביתו דרך מצלמות אין כאן התפעלות (וכן ברכת הלבנה, האילנות וכדו' יייל שתיקנו במקום היכן שתחדיש הלבנה ואילנות מלבבלים). וכן אם רואה את תבור אחר ל' יום בשיחה דרך מצלמות אינו מברך שהחיינו שאין שמחה כ"כ בראייתו כי אין קשר בין כל כך. ומ"מ אם פגשו תוך ל' יום מהמראה דרך המצלמה נר' שאינו מברך כי מסתבר דבכה"ג אין שמחה כ"כ, ונרא' יעדיף קמ"ב **ה"מ"ב** (ש"ס"ק א) שאם קבל מכתב מן שאנשים הודיעוהו מה שלמה תול ל' הדיו מנ"י וסב"ל. וע"י **בערוה"ש** (אות ג). וכ"כ לנוהגים לברך ברכה זו בזה"ז. אולם רבים אינם נוהגים לברכה. וכן עדת **הגרי"ש זצ"ל** (שער העין עמ' תכ"ה) כיון ששכיחים אמצעי קשר ועוד משום שלא ברור מה הגדר של חביב עליו. ודעת **הב"ח** (פ"ר עקב אות ה') שיש לברך ללא שם ומלכות).

שו"ר שדברך זה כת' **בבצל החכמה** (ח"מ"ס י"ח) שלא מברך בראייה בשידור חי כי אין כאן התפעלות. אלא שעיי"ש שכת' שההלכות קטנות שצדד דמהני ראייה ע"י מראה היינו בענין עדות שהויא בירור, משא"כ לענין ברכות הראי' שנתקנו חז"ל לברך על ראות דברים מיוחדים, א"א לברך רק כשרואה עצם הדבר עליו הוא מברך, ע"כ. אולם **דבר שמואל** מבואר להדיא דלא כדבריו שהרי דימה עדות לברך ראיית הלבנה, וכן הוא בפתח הדברי וכמ"ש לעיל. ואע"פ שמצינו **למהרש"ל** (ש"ס) דס"ל דסומא מברך דלא כדעת המהריק"ש והרדב"ז דס"ל דלא מברכים. וביאר **הבה"ל** (סי' תכ"ד"ה התיק) דאף שלא מברכים עד שיהנה מאורו מ"מ די בזה שהעולם יאותרו לאורה כי ברכה זו על בריאת עולמו וחידושו קאי, (ומ"מ צריך לנהל הראייה שהעולם יכולה להיות ממנה) ע"כ. וע"י שמסתיר לא מברכים) ומבואר שאין זו ברכת הראייה לגמרי, ע"י **דבר שמואל** שבאמת רק צירף דעת המהרש"ל. וע"כ נראה שאם עומד במקום, אלא שמחמת המרחק אינו רואה בבירור, בכה"ג יייל דחשיב ראייה דומיא דמשקפת ואע"פ שרואה דבר המשתקף על המסך הרי שראייה דרך המראה ג"כ חשיבא ראייה כשהיא ברורה. אלא שיש מקום לדחות כמו שדחינו לעיל דהבא גרע ממראה כי אינה השתקפות טבעית, ועכ"פ מידי ספקא לא נפקא וסב"ל ואם בירך בכה"ג אינו חוזר ומברך.

ז. צירוף לתפלה או זימון

ונראה פשוט שכל זה הוא בענין דברים התלויים בראייה. אבל דבר שהוא תלוי בצירוף כתפלה בצבור, דבעינן השראת השכינה כמ"ש **המ"ב** (סי' נה ס"ק ט), אף באופנים שסני בראייה, ע"י בזה **בשו"ע** בס"י נ"ה **בשמעתא עמיקתא** גליון תכ"ו, היינו דוקא בראייה טבעית שבכה"ג שיערו חז"ל ששכינה שרייה, וזה לא שייך בראייה שאינה טבעית, וע"כ לא מצטרפים. אלא שגם בזה יש לחלק בין אם נמצאים במקומות רחוקים לגמרי לבין אם נמצאים במקומות קרובים ששייך לראות א' את השני ע"י ראייה טבעית אלא שעשו כן ע"י מצלמה וכדו', דבכה"ג יש לדון בזה ע"פ צדדים הנ"ל. וכע"ז זה מצינו **בפתח הדברי** (ס"א קצ"ה) דשתי חבורות הרואות זא"ז דרך זכוכית מצטרפים אולם ע"י מראה לא מצטרפים כי ראייה זו לא חשיבא ראייה ודאית כמבואר בהלכות קטנות והברכ"ל הנ"ל. אבל דרך זכוכית ודאי מועיל. והביאורו **הש"ח** (אסח"ח מע' ה"ח"י"ן אות ה) ו**הבצל החכמה** (ש"ס) בקצרה. ולפי מה שבארנו לעיל שבאופן שהראייה היא ברורה יייל דמהני ה"ה בכה"ג. וע"י **בכה"ח** (ש"ס אות א) שהחמיר אף כשרואה דרך זכוכית כי יש לחוש לדעת **האור"ח** המובא לעיל באות ג', ולפי דבריו ק"ו שיש להחמיר במראה, אולם **להבה"ל** שהבאנו שם אין מקום להחמיר בזה. (וע"י לעיל שהבאנו בשם הפתח הדברי גופא שגם נקט שאם הראייה ברורה מהני אף ע"י זכוכית או משקפת, אלא דע"כ שלא סמך להקל אלא במקום שהוא רואה דרך שם אבל במראה שהוא השתקפות לא נקט להקל למעשה). ולמעשה הדבר תלוי במש"כ לעיל באות ה' בשם האג"מ והשבה"ל, וע"כ אין הדבר אלא ספק, וע"כ אין לסמוך ע"י.

מסקנא דיניא

א' ברכות הראייה כגון ראיית הים הגדול וכדו', ניתן לברכם אף מריחוק מקום כל זמן שרואה את הדבר שהוא מברך עליו באופן ברור (אלא שבברכת שעשה לי נס צריך לראות תוך הרשות שהיה בה הנס). ב' ראייה דרך זכוכית כגון דרך חלון, משקפים, משקפת וכדו', בכלל ראייה. ומ"מ בשעת קידוש לבנה לכתחלה לא יברך דרך חלון (אבל המשקפים א"צ להסירה). ג' ראייה באמצעות מראה או בכלל ראייה, אלא שבמקום שיש לחוש לטעות (כגון בברכת הלבנה) אין לברך באופן זה. ויש מחמירים בזה בכל אופן. ד' ראייה באמצעות מסך אלקטרוני כגון משקפת, מצלמה אלקטרונית וכדו', אין הדבר פשוט אם נחשב כראייה, ועל כן לא יברך עד שיראה בעצמו. ואלא שאם כבר בירך נראה שאינו חוזר ומברך. (אולם על הנהר של הבדלה לא מהני ראייה בכה"ג כי אינו נהנה מאור הנהר). ה' כל זה כשעומד במקום שנמצאים אותם דברים שמברכים עליהם (אפי' הוא בריחוק מקום), אבל אם אינו עומד כלל באותו מקום, כגון שיושב בביתו ובידו לראות רק ע"י אמצעים אלקטרוניים, אינו יוצא ידי"ח ברכות הראייה כלל. ו' הרואה את תבור התגים עליו ביותר דרך אמצעים אלקטרוניים בשידור חי אף אם לא ראה אותו יותר משלשים יום אינו מברך ברכת שהחיינו (אף לנוהגים לברך אף בזה"ז), ומ"מ נראה שאם שוב ראהו תוך ל' יום מראייה זו אינו מברך (ומ"מ אם ראהו דרך תמונה או סרטון שהוטרט ודאי אינו כלום). ז' במקום שמועיל ראייה לצירוף כגון לתפלה בצבור או זימון, לא מועיל ראייה דרך מצלמה. ודרך מראה יי"א נה"ל מהני.

בבב"מ (ח"א סי' קפ"ה) כת' דמשמעות הרש"י שגורס כן בברייתא, אלא בזמנו דלכותו על הטלית שלובשין בשעת התפילה (וכן בזמנו שלובשין בגד של ד' כנפות שנת לקיים המצווה), אף שזהו רק מנהג בעלמא ולא מצוה אף מדרבנן, כיון דעכ"פ הוא עושה כן לכבוד שמים יש עליו מצוה שיעשה בחידור מקרא דאונתו, והוא גם מדאורי' אף שעצם המעשה אינו מדאורי', אבל אחרי שעושה זה לקיום איוה מצווה ומנהג שהוא נחשב לכבוד שמים הוא קפידת התורה בואונו.

ומ"מ איך שנבאר הדברים מבואר דבטליתות שלנו שנעשין לצורך מצוה הסכמת האחרונים דלדעת רש"י יש בהם משום זה אלי ואנוהו. וכן מבואר ברי"ף.

וכדברי הרש"י והרי"ף איתא לדינא **במג"א** (רי"ש סי' כ"ד) - יזהר לעשות טלית נאה משום א' ואנוהו (גמ' -) והביאו **החשוד לאלפים** (סי' כ"ד אות ה') והוסף בדרך תוכחה - וכמה מהגנות והבושה למי שמתלבש מלבושים נאים כאשר תשיג ידו, והטלית בלוי וקרוע, ילבש בושה ויתעטף כלימה ונפשו תהיה עגומה עליו וידאג מן הנקמה ר"ל. עכ"ל. וציון לדבריו **הכף החיים** (לכ"ח פלאגי זצ"ל ריש סי' ע"ג ע"ש). והבואו דבריהם **בכף החיים** לגרי"ח סופר דצ"ל (סי' כ"ד ס"ק ג').

וכ"כ לדינא **במשנ"ב** (סי' כ"ד ס"ק ס"ק ט) משמיה דהאחרונים דמצוה לעשות טלית וציצית נאה. ואף בטלית קטן שלובש תחת בגדיו יש מצוה לעשותו נאה, דכבר מצינו **במחבר** בהל' לתפילין (סי' ל"ב ס"י"ד) דתי' דהסופרים הזרזים עושים ג' מיני קלפים, העב יותר לכתוב בו פרשת שמע שהיא קטנה, והדק ממנו לפרשת והיה אם שמוע שהיא יותר גדולה, ולפרשת קדש ולפרשת והיה כי יביאך שהם ארוכות מאד עושים קלף דק מאד, ובהו יתמלאו הבתים בשוה וזהו נוי לתפילין. ונע"ש **בגרי"א** (סי' ל"ח) הובאו דבריו במשני"ב (סי' ל"ח) וחזו"ן דאף בדבר שאינו נראה לעין יש בו משום זה אלי ואנוהו.

וכן מצינו **ברמ"א** (סי' ל"ב ס"ד) דכתב דלכתחילה יכתוב הכתיבה של פרשיות התפילין בכתיבה גסה קצת שלא יהיו נמחקים מהרה וכן מצוה ליפותן מבחוץ ומבפנים. ומקורו מהמרדכי (הלכות קטנות ע"ד דף צ"ו) הביאו הד"מ שם (סי' א') דכתב דמצוה ליפות המצוה מבחוץ ולמראה עינים וכ"ש מבפנים שהרי בבית המקדש מבפנים זהב טהור. ע"ש. וה"נ חזו"ן דאיכא משום זה אלי ואנוהו אף בדבר שאין נראה לעין. **העולה לדינא** - מצוה שתהיה הטלית נאה ונקיה, בין בטלית גדול ובין בטלית קטן.

פניני מוסר

עניני שבת קודש

זכירת השבת בימי השבוע (ה)

הציפיה לשבת - "ושמרו בני ישראל את השבת... על דרך אומרו "ואבי שמר את הדבר", פירוש ממתין ומצפה מתי יבא, והכוונה בזה לצוות שלא יהיה השבת בדבר טורח, לצד מניעת מלאכת הרצון ומצוא החפץ (נהיינו שהסיבה שאסור בשבת לעשות מלאכות וחפצי חול יכולה לגרום שהשבת תהיה עליו לטורח, וזו המצוה לשמור בשבת ואדרבה לצפות מתי יבוא), אלא צריכים לשמור בו בשלימות הרצון וחפץ בדבר, ותמיד יהיה ממתין ומצפה מתי יבוא". (אור החיים, שמות לא, טז)

קדושת השבת היא כפי ההכנה בימות החול - "אשר כל אדם רואה ומבין אשר יש השראת קדושה לכל אדם בשבת, ואינו דומה קדושת שבת לכל אדם בשוה, רק יש בני אדם אשר מרגישים יותר קדושה בשבת - ויש שאינם מרגישים כל כך, רק מעט מן המעט. ויש שיש להם הרבה קדושה מאד... והכל הוא לפי הכנת בני"א אשר מכין מערי"ש לשבת, וכל שכן מִקְדַּשׁ בשבת לשבת, אשר ממשיך על עצמו קדושת שבת בכל ששת ימי המעשה. וכפי המשכתי בששת ימי המעשה כך מרגיש קדושת שבת בשבתו, כל חד וחד לפום קדושתו ופרישתו בימי החול כך מרגיש בשבת יותר קדושה". (מאור ושמש, פרשת כי תשא)

נערך ע"י מחבר סדרת "עבודת המועדים"

ניתן להאזין לשיעורי הלכה מבעמח"ם **שמעתא עמיקתא שליט"א בקול הלשון** - טל': *6761 יש להקיש 3-3-1 שלוחה 65

ניתן לתרום דרך "נדרים פלוס" - יש להקיש: 1. קופות נוספות 2. הניכי ישיבות רמות ב' 3. גליון שמעתא עמיקתא

הגליון נתרם בעילום שם להצלחת התורם ומשפחתו - לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503

© **שמעתא עמיקתא** - להפצת הגליון במקום מגוריהם או לימודכם נא לשלוח בקשה לדוא"ל: Amikta571@gmail.com

